

XI

НАУКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Олександр Бонь, Євген Ковальов (м. Київ)

«КИЇВ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ ХІХ–ХХІ СТОЛІТТЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ»

13 квітня 2011 р. у Київському університеті імені Бориса Грінченка, для якого киевознавство є пріоритетною дослідницькою сферою, відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Київ у соціокультурному просторі ХІХ–ХХІ століття: національний та європейський контекст». У ній взяли участь провідні науковці вищих навчальних закладів столиці України, дослідники з Тернополя, Умані, Переяслава-Хмельницького, Канева.

З вітальною промовою до учасників конференції звернувся ректор Київського університету ім. Бориса Грінченка – доктор філософських наук, професор, академік Національної академії педагогічних наук України В.О.Огнев'юк, який розкрив стан і перспективи розвитку киевознавчих напрямів у науковій роботі вишу, зазначивши, що викладачі та студенти-грінченківці плідно працюють над дослідницькими проектами, присвяченими історії міського управління і самоврядування, політичним, соціокультурним, етнічним і демографічним процесам у Києві в історичному вимірі, історії ментальності та повсякденності киян.

У роботі конференції взяв участь перший заступник голови Київської міської державної адміністрації О.В. Мазурчак, який висвітлив засади побудови системи енергоменеджменту в бюджетній сфері Києва. Представник міської влади звернув увагу на необхідність широкого залучення наукового потенціалу Київського університету імені Бориса Грінченка для розробки стратегії економічного розвитку Києва.

На пленарному засіданні з доповідями виступили провідні науковці, що досліджують актуальні аспекти київського соціокультурного середовища нового та новітнього часу.

Президент Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS) М.М. Яковина порушив проблеми охорони нерухомих пам'яток культурної спадщини Києва, наголосив на необхідності збереження історичного ландшафту міста в умовах технічної модернізації міського простору, гармонійного поєднання традицій з новаціями у містобудуванні.

В.І. Сергійчук (д.і.н., професор, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка) показав роль київського студентства як промотора національно-визвольних змагань ХІХ–ХХ ст.

Провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України, д.і.н. В.І. Марочко розкрив механізм вилучення через систему торгсину радянською тоталітарною владою матеріальних цінностей у населення Київщини в обмін на продовольство в умовах Голодомору 1932–1933 рр.

Завідувач кафедри історії України та методики навчання Київського університету імені Бориса Грінченка д.і.н., А.Л. Зінченко проаналізував проблеми формування історичної свідомості у студентів київських вишів у контексті політики історичної пам'яті, а також звернув увагу присутніх на необхідність удосконалення історичної компетентності майбутніх фахівців гуманітарного профілю.

Директор Історико-меморіального музею Михайла Грушевського С.М. Панькова висвітлила киевознавчі студії історика С.В. Шамрая під час його роботи у складі Комісії Києва та Правобережжя Історичної секції Всеукраїнської академії наук.

Відомий український перекладач М.В. Стріха (д.ф.-м.н., Київський університет імені Бориса Грінченка) розглянув еволюцію націєтворчої функції українського перекладу в синергії з формуванням символічного значення Києва як втілення тягlosti українського державотворення.

Велику зацікавленість викликала доповідь доктора філологічних наук професора Національного університету «Києво-Могилянська академія» Володимира Панченка «Київ 1919: погляд Миколи Зерова».

Продовженням роботи конференції стали засідання у секційному форматі. Перша секція була присвячена соціокультурній панорамі Києва ХІХ ст. В.М. Васильчук (д.і.н., професор, Київський національний лінгвістичний університет) відзначив внесок німецької національної громади Києва у розвиток української культури. Є.А. Ковальов

(к.і.н., Київський університет ім. Бориса Грінченка) розглянув структуру образу Києва у записках мандрівників з Великої Британії та США першої половини XIX ст., виділив основні стереотипи, пов'язані у них з Києвом, визначив потенціал записок британських та американських мандрівників того часу для вивчення економічної та соціокультурної ситуації у Києві. Багато уваги доповідачі приділили з'ясуванню місця київських навчальних закладів у соціокультурних процесах XIX ст., їхнім науковим і педагогічним традиціям. Так, О.О. Тарасенко (к.і.н., доцент, Київський університет ім. Бориса Грінченка) охарактеризувала діяльність вчених Університету св. Володимира (М.Д. Іванишева, В.Ф. Домбровського, В.Б. Антоновича) у Київській археографічній комісії впродовж 50-х – 80-х рр. XIX ст.

Друга секція об'єднала дослідників соціокультурних процесів у Києві першої третини XX ст. О.І. Бонь (к.і.н., доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка) на основі спогадів Н.Д. Полонської-Василенко на прикладі процесу у справі «Київського обласного центру дій» проаналізував практику переслідування більшовицьким режимом інтелігенції Києва. Значна частина доповідей, виголошених на цій секції, була присвячена проблемам історії пам'яткоохоронного руху і музеєзнавства. Зокрема, І.М. Преловська (к.і.н., старший науковий співробітник, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України) розглянула біографію першого директора Софійського державного заповідника І.М. Скуленка у контексті політики радянської влади у сфері культури.

Зацікавлення присутніх викликала доповідь завідувача НМЦ профільного навчання Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка Наталії Петрошук. Вона розглянула особливості організації та проведення курсів для учителів шкіл, які проводились Фребелівським товариством у м. Києві.

Третя секція була призначена для дослідників київського соціокультурного простору від 1930-х рр. і до сьогодні. Ф.Л. Левітас (д.і.н., професор, Київський університет імені Бориса Грінченка) присвятив свою доповідь аналізу історичних джерел для вивчення історії оборони Києва у 1941 р. під час Другої світової війни. О.Г. Бажан (к.і.н., старший науковий співробітник, Інститут історії України НАН України) розглянув інформаційні можливості документів радянських спецслужб у відтворенні політичного і економічного життя Києва першої половини XX століття, зокрема «Паспорта-характеристики Київської області», складена працівниками радянських спецслужб наприкінці 1940 – на початку 1950-х років.

На підсумковому засіданні учасники конференції ухвалили рекомендації наукового зібрання. Було визначено найактуальніші напрямки подальших наукових досліджень та прийнято низку пропозицій міській владі щодо невідкладних заходів по збереженню пам'яток історії та культури столиці.

До початку наукового зібрання видано збірник наукових матеріалів конференції. Науково-практичні конференції з різноплановою киевознавчою тематикою у Київському університеті ім. Бориса Грінченка вирішено проводити щорічно.